

आपण वेदनांवर फुंकर घालत बसलो आपल्याच पिढीचं चुकलं...

मिर्लिंद आणि मनीषा म्हैसकर यांच्या मुलाने आत्महत्या केली आणि प्रत्येकाच्या मनात खळबळ माजली. उच्चपदस्थ, यशस्वी कुटुंबात ही शोकांतिका होते याचाच धक्का अधिक होता. आईवडिलांनी कष्ट करून त्यांच्या एकुलत्या एका मुलापुढे सोन्याचे ताट वाढून ठेवले होते, तरी मुलाने हे पाऊल उचलले. या दुर्घटनेची माहिती मिळाली तेव्हा अनेक आईवडिलांनी स्वतःला हा प्रश्न विचारला असेल की, आम्ही मुलांसाठी सर्वकाही केले, आता आणखी काय करू? आणखी किती करू? आईवडिलांच्या मनाची घालमेल खरी आहे. पण आपल्याला पडलेल्या प्रश्नातच त्याचे उत्तर दडले आहे.

मुलं जे मागतील ते आपण देत गेलो, जी स्वप्न पाहतील ती आपण जगत राहिलो हेच आपलं चुकलं. आपल्याला तरुणपणी स्वातंत्र्य मिळालं नाही, मनासारखं जगता आलं नाही ही वेदना उरी बाळगून आपण वावरलो. आपल्याला बसलेले चटके आपल्या मुलांना बसू द्यायचे नाही यासाठी आपण काबाडकष्ट केले. आम्ही जो त्रास सहन केला तो मुलाला होऊ देणार नाही हे आपण मनात पक्कं केलं आणि मग त्या वाटेवर आपण जिवाची पर्वा न करता चालत राहिलो. मुलांसाठी सर्वकाही करून स्वतःच्या वेदनांवर फुंकर मारत होतो. नेमकी हीच आपली सर्वात मोठी चूक ठरली. मिर्लिंद आणि मनीषा म्हैसकरांच्या मुलाने आत्महत्या केली हे कळलं त्याच क्षणाला मन बधीर झालं आणि हे बधीर मन एकाच प्रश्नाचं उत्तर शोधू लागलं. आमचं कुठं चुकलं? एका घटनेनं स्वतःला प्रश्न विचारावा अशी स्थिती निर्माण केली आणि प्रश्न विचारला की त्याचं उत्तर नक्की मिळतं. या प्रश्नाचे उत्तर हेच आहे की, आपण मुलांवर आंधळं प्रेम केलं. आपण या प्रेमाच्या कल्पनेत इतके वाहवत गेलो की आपण

संपादकीय जयश्री स्वाडिलकर-पांडेकृत

जे प्रेम देतोय त्याचा मान राखला जात नाही, त्याचा आदर होत नाही, त्याची जाणीवच दुसऱ्याला नाही हे आपल्या लक्षातही आले नाही. जिथे प्रेमाचा सन्मान नसतो तिथे नातं उरत नाही, फक्त देवाणघेवाण राहते. आपलं काहीसं तसंच झालंय. आपण चुकलोय. पण चूक केली म्हणजे आपण पाप केलं असं नाही. मुलांच्या भल्याच्या विचारातून आपल्या पिढीने खूप चुका केल्या. आता आपलं कर्तव्य आहे की, नव्याने आईबाबा झालेले त्याच चुका करीत असतील तर त्यांना आपल्या अनुभवाची माहिती देऊन त्यांना त्या चुका करण्यापासून थांबवण्याचा प्रयत्न करायलाच हवा.

आपला काळ वेगळाच होता. आपले आईबाबा खूप कष्ट करतात, पण तरीही आपल्या सर्व इच्छा ते पूर्ण करू शकत नाहीत याची आपल्याला जाणीव होती. त्यामुळे आपण कधी काही मागायचोच नाही. त्यातही एखाद्यावेळी काही मागितलं आणि ते देणं शक्य नसेल तर आईबाबा नाही शक्य असं स्पष्ट सांगायचे आणि मग नाईलाजाने आपणही ते मान्य करून गप्प राहायचो. घरातला मोठा मुलगा सर्व लहान भावंडांचा सांभाळ करायचा. शिक्षण सोडून तो नोकरी करायचा तेव्हा त्याच्या स्वतःच्या स्वप्नांना तो मूठमाती देत होता. लहान भावंडं मोठ्या भावंडांचे कपडे, पुस्तकं, सायकल वापरायचे तेव्हा आपल्याला कधीही नवीन वस्तू वापरायला मिळत नाही याचा राग यायचा. परंतु परिस्थितीमुळे समजूतदारपणा इतका आला होता की, आपण गप्प राहायला शिकलो होतो. आपण हे सोसलं तरी आपल्या मुलांवर ही वेळ येऊ देणार नाही ही खूणगाठ आपण तेव्हाच बांधली आणि

शेवटी त्याचा अतिरेक केला.

आपण 'नाही मिळणार' हे वाक्य पचवायला शिकलो, म्हणूनच संकटं आल्यावरही कोलमडून न पडता लढायला शिकलो. परंतु आपल्या मुलांना आपण ही ताकद दिलीच नाही. मुलं जे मागतील ते देत राहिलो. त्यासाठी ओव्हरटाइम करीत गेलो. त्याला हवी ती वस्तू दिली की, त्याच्या चेहऱ्यावर जो आनंद दिसायचा त्या आनंद लहरीत आपल्या गतकाळच्या अपुऱ्या इच्छांची पूर्ती झाल्याचे समाधान मानू लागलो. आपण देत गेलो, मुलं घेत गेली. आपल्या अतृप्त इच्छा पूर्ण होत राहिल्या, पण आपली मुलं मनाने कमकुवत करीत गेलो. एखादी गोष्ट मिळणार नाही या वाक्याशी मुकाबला करण्याची शक्तीच आपण त्यांच्याकडून हिरावून घेतली. आपल्याला पाहिजे ते मिळते म्हटल्यावर त्याला त्याची किंमतच राहिली नाही.

आपल्याला शाळेत मास्तरांनी छड्या मारल्या म्हणून आपण सुधारलो. पण आता आपणच म्हणतो की, मास्तरांनी माझ्या मुलाला हात लावायचा नाही. आपला अभ्यास कुणी घेतला नाही म्हणून आपण स्वतःच अभ्यास करून पास झालो. आता मात्र आपण मुलांना क्लासला घालतो आणि क्लासच्या फी साठी ओव्हरटाइम करतो. आपली मुलं दादाचे आणि ताईचे जुने कपडे घालत नाहीत. कारण आपण त्यांना नवीन कपडे द्यायला आहोतच. मुलं मोठी झाली तरी त्यांना नोकरीचं टेन्शन नसतं. नोकरी मिळाली तर ती टिकवून ठेवण्याचं टेन्शन नसतं. कारण जर नोकरी गेली तर आपण मुलाचा आणि त्याच्या कुटुंबाचा सांभाळ करण्यात स्वतःला अगदी धन्य धन्य समजतो.

सर्वात वाईट म्हणजे आपल्या आईबाबांशी आपण कोणत्याही विषयावर नीट बोलू शकलो नाही म्हणून आपण आपल्या मुलांना आपल्याशी वाटेल

त्या विषयावर आणि वाटेल त्या शब्दांत बोलण्याचे स्वातंत्र्य दिलंय. आपण बाबा आहोत, मात्र ए बाबा, टकल्या, नौटंकी अशा शब्दांत आपली मुलं मित्रांसोबत आपल्याबाबत चर्चा करतात. आई तर मैत्रीण झाली आहे. ए आई, तू गप्प बस. तुला काही समजत नाही, बोअर मारू नको या शब्दात मुलं आईशी बोलतात. आपल्याबाबत आदर असेल तरच मुलं आपले ऐकतील. पण आईबाबा हे मुलांचे मित्रमैत्रीण बनल्यावर कोण कुणाचं ऐकणार आहे? आपल्याच या कर्मांमुळे वाहिन्यांवर ज्या जाहिराती झळकतात त्या जाहिरातीत लहान मुले मोठ्या माणसांना शहाणपण शिकवतात, त्यांची टिंगल करतात, हे बघण्याची आपल्यावर वेळ आलीय. जन्मापासून आपल्या मुलांची स्वच्छता आपण राखतो, पण तीच मुलं बम, बम म्हणत आपली टिंगल करीत आपल्याला स्वच्छतेचे धडे देतात.

आपल्या मुलांची पिढी ही गुगल पिढी आहे. तंत्रज्ञानात ही पिढी खूप पुढे आहे. पण त्यांना सगळे ऐतं पाहिजे आहे. इतिहासही त्यांना दोन मिनिटांतच हवा असतो. ही पिढी फक्त प्रतिक्रिया देते. ऐकत नाही, समजून घेत नाही, विचार करीत नाही. अफाट स्वातंत्र्य आणि जे पाहिजे ते देऊन अशी पिढी आपणच निर्माण केली आहे. त्यांना अपयश पचवता येत नाही. त्यालाही आपणच जबाबदार आहोत. कारण आपण त्यांना कधी 'नाही' हा शब्द ऐकवलाच नाही. हे सगळे विचार आज मनात गोंगाट करीत राहिले. यापुढे काय करायचे? जे नव्याने आईबाबा होतील त्यांना एकच सांगावेसे वाटते, एका मर्यादितपलीकडे मुलांचे मित्रमैत्रीण होऊ नका, त्यांचे आईबाबाच राहा. शिक्षकालाही शिक्षकच राहू द्या. आपल्या मुलांच्या मनात आपल्याबद्दल आदर निर्माण झाला, आपल्याबद्दल धाक राहिला तरच त्यांच्या जीवनाला आपण वळण देऊ शकू. त्यांना मनाने खंबीर बनवून संकटांना तोंड द्यायला शिकवू. केवळ मोबाइल आणून देणे हे आईबाबांचे कर्तव्य नाही. या मोबाइलचा वापर कशासाठी करायचा याचे संस्कार मुलांवर करणे हे आईबाबांचे कर्तव्य आहे. त्यासाठी स्वातंत्र्य हवे, पण अबाधित स्वातंत्र्य नको.